

OPEN SCIENCE
WEEK 2024

OPEN ACCESS ČASOPIS
A VHODNÁ LICENCE

21.10.2024

o m u n i

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Projekt: CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_054/0014703

MUNI
ICS

Open Access časopis a vhodná licence

21. 10. 2024

Jiří Marek, ÚVT MU

Cíl přednášky

*Přednáška představí **základní koncepty a principy licencí**, které umožňují volné šíření, užívání a modifikaci autorských děl za předem definovaných podmínek. Dozvíte se, **jak Creative Commons licence fungují**, jaké typy licencí existují a jak mohou autoři i uživatelé chránit a sdílet svá díla. Přednáška se zaměří na **praktické příklady** využití licencí v různých oblastech, jako je vzdělávání, umění nebo vědecký výzkum. Na závěr budou účastníkům poskytnuty **tipy na výběr vhodné licence a správné používání licencovaných děl**.*

Situování do tématu

Open Access

„Otevřený přístup k výsledkům výzkumu financovaného z veřejných zdrojů (tzv. Open Access) znamená poskytnutí **bezplatného a neomezeného online přístupu koncovému uživateli k vědeckým informacím** s možností dalšího opakovaného využití těchto informací. „Vědeckými informacemi“ se rozumí **vědecké publikace a výzkumná data.**“

Zdroj: Národní strategie otevřeného přístupu k vědeckým informacím (2017)

Co je to licence?

Licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu.

Co je to licence? (2)

Právní nástroj, který v nejširší míře umožňuje užívat dílo osobě, která není jeho autorem.

Co potřeba právně řešit v OS?

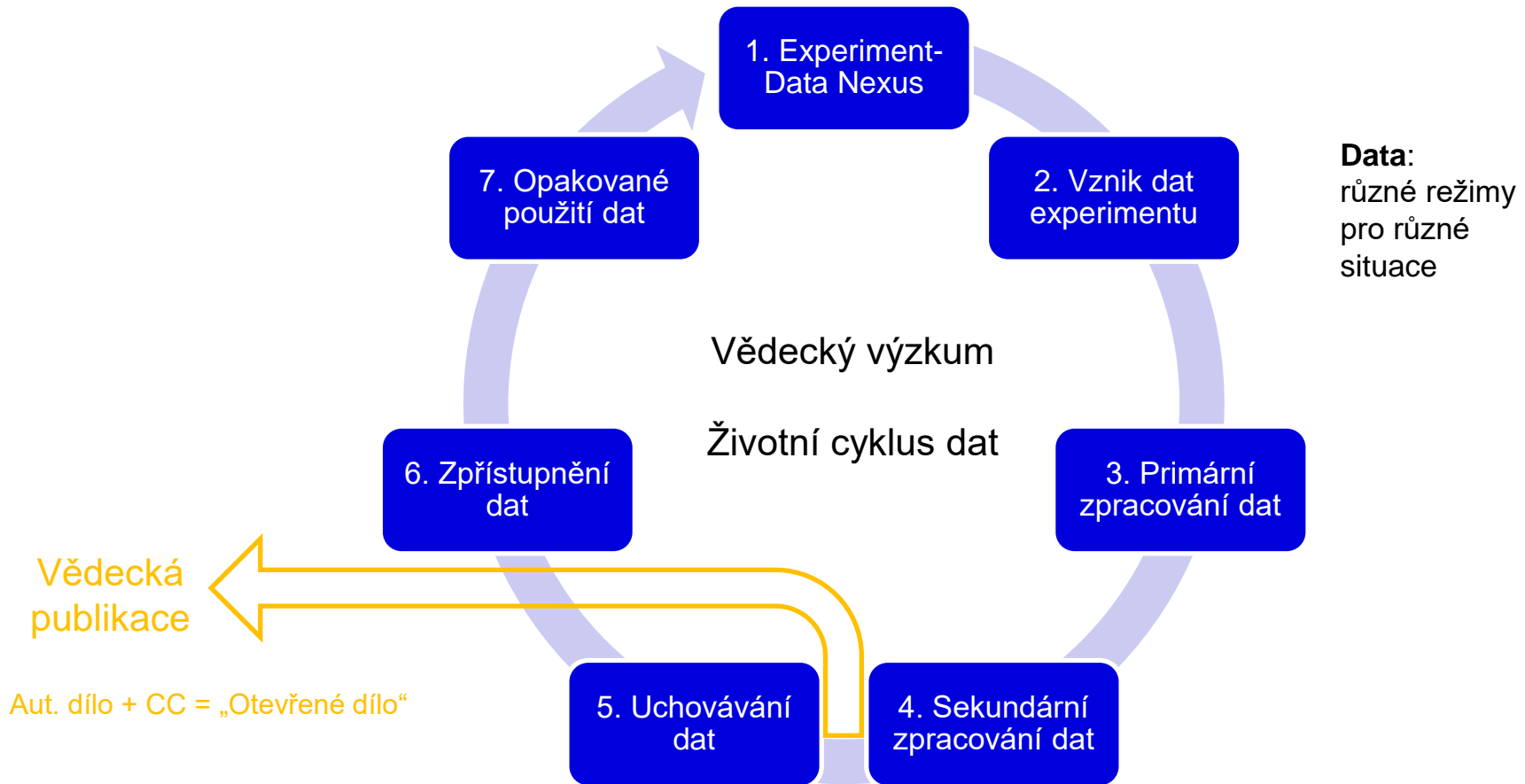
1. Typy právních režimů

1. **Autorskoprávní ochrana díla (časopis nebo prvky databáze)**
2. **Autorskoprávní ochrana databáze (tzv. „kreativní databáze“)**
3. **Databázová ochrana databáze (tzv. „nekreativní databáze“)**
4. **Ochrana osobních údajů (zejména GDPR)**
5. **Ochrana know-how/komericializace (tam, kde ostatní ochrany nejsou nebo nestačí)**

2. Typy právních jednání

1. **„Dovnitř“ instituce**
2. **„Vně“ instituce**

Open Science a právo, dokumenty vs. data

Otevírání výzkumných publikací

Shrnutí pro Open Access

- § 2 AutZ - Autorské dílo (**ANO/NE**)
- § 5 AutZ - Kdo je autor (**Fyzická osoba**)
- § 12 a násl. AutZ - Co (ne)mohu s autorským dílem dělat? (**Rozmnožovat, sdělovat veřejnosti a další**)
- § 29 a násl. AutZ - Jak mohu užít dílo bez svolení nositele práv (**pozor, tříkrokový test**) - Gratis OA
- § 58 AutZ - Kdo je vykonavatel práv? (**Zaměstnavatel?**)

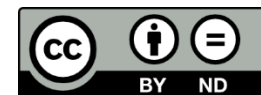
Shrnutí pro Open Access

- § 2358 ObčZ - Smluvní oprávnění nakládat s dílem jiného autora (**Licence**)
- § 2360 ObčZ - Typ licence (Výhradní/nevýhradní)
- § 2373 ObčZ - Užití **veřejné** licence pro dílo neboli Libre Open Access (**Kontraktace vůči neurčitému počtu osob a přijetí pomoci provedení úkonu nebo přijetí plnění**)

Creative Commons

– Creative Commons

- Soubor **veřejných** licencí, pod kterými může autor zpřístupnit své dílo → rozsah práv + míra využití díla
 - **cc-by** – uveďte autora
 - **cc-by-nc** – jen nekomerční využití
 - **cc-by-nd** – nezasahujte do díla
 - **cc-by-sa** – zachovejte licenci u odvozeného díla
 - **cc-by-nc-nd** – nekomerční, nezasahovat do díla
 - **cc-by-nc-sa** – nekomenrční, zachovat licenci u odvozeného díla
- Kombinací prvků lze volit různé varianty licencí
- Nejméně omezující z hlediska používání: **CC BY** (u vědecký dat **CC0**)
- Poskytovatelé vyžadují většinou:
 - CC BY u publikací
 - CC BY nebo více restriktivní variantu např. u monografií

Praktické problémy (v rámci instituce)

Open Access – autorskoprávní tematika

1. Zaměstnanecké dílo a jeho určení
2. Spoluautorství v rámci instituce vs. spoluautorství s autory mimo instituci
3. Udělení odpovídající licence Creative Commons
4. „Požádat autora o autorský výtisk“
5. Rozdíl mezi uložit do repozitáře, zveřejnit dílo v repozitáři a sdílet dílo skrze repozitář

Praktické problémy (mimo instituci)

Open Access – autorskoprávní témata

1. Kdo může reálně uzavřít licenci za autora z jiné univerzity
2. Spoluautorství v rámci instituce vs. Spoluautorství s autory mimo instituci
3. Jak využít již existující díla pod licenčními podmínkami Creative Commons? (re-use)
4. Splnění grantových podmínek
5. Vydavatel: jednání před uzavřením smlouvy vs. jednání po uzavření smlouvy

Kdy lze užít cizí dílo?

- Autorské dílo?
- Volné dílo?
- Zákonná licence?
- Volné užití?
- Smluvní licence?
- => vždy jen způsobem, který nesnižuje jeho hodnotu

MUNI
ICS

Proč?

Proč se vůbec zabývat licencemi v Open Access/Open Science?

1. Naplnění předpokladů Open Access/Open Science a tím zvýšení dopadu vědeckých výsledků
2. Podpoření právní interoperability vědeckých výstupů
3. Splnění podmínek poskytovatelů
 - Publikace v časopisu: CC BY
 - Monografie: mohou být i restriktivnější varianty

Otevírání výzkumných publikací

OPEN SCIENCE
WEEK 2024

o M U N I

DĚKUJI VÁM ZA
POZORNOST!

21.10.2024

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Projekt: CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_054/0014703